

مسن محمد صادقیان

فوق لیسانس جامعه شناسی

دولت، کار آفرینی، اشتغال

الگوهای توسعه برای کشورهایی مثل ژاپن یا کره جنوبی از مسیر توسعه شرکتهای بزرگ بوده است. در ژاپن از دوران روی کار آمدن امپراطوری میجی و سقوط حاکمیت سامورایی ها، دولت از طریق شرکتهای بزرگ، توسعه را آغاز کرد. شرکتهای هولدینگی مانند میتسوبیسی، سومی تومو، میتسویی، پاناسونیک و تویوتا در این کشورها شکل گرفت. در کره نیز موارد مشابهی چون سامسونگ، دوو، ال جی و... یافت شدند.

الگوهای مختلفی برای توسعه در دنیا وجود دارد؛ نگرشهای برونزا و درونزایی توسعه، توسعه مبتنی بر مزیت های رقابتی یا مبتنی بر الگوهای جمعیتی خاص ولی آخرین مدل توسعه، در واقع توسعه از طریق کار آفرینی است.

اما کشورهای دیگر چون سنگاپور، تایوان و اندونزی الگوی توسعه خود را از مسیر شرکتهای خرد و متوسط "SME" ها طی کردند. برای مثال در اندونزی شرکتهای خرد و متوسط دارای وزارت خانه مستقلی هستند. یا در مالزی وزارت توسعه کار آفرینی وجود دارد. در قیاس کشورهای سوسیالیستی توسعه از طریق دولت

باشد که نظام های طبیعی و اجتماعی را هماهنگ سازند. برای رهبری نیروی کار (اتحادیه ها) نیز توسعه موتور افزایش درآمد ها، منافع، آموزش پایه عمومی و آموزش های ویژه کارکنان است.

رهبران و کارشناسان اجتماعی نیز، توسعه اقتصادی را راهکاری برای تقویت اقتصاد شهری و روستایی در راستای کاهش فقر و نابرابری می دانند. به هر حال، از نظریه های گوناگونی که راجع به توسعه اقتصادی وجود دارد، این نظریه ها برحسب نوع نگاه بنیادین و رویکردهای اساسی، خود به ایجاد مفروضات رفتاری مختلف، تعریف نحوه بکار گیری مفاهیم و مقولات خاص خود، تشریح فرآیند توسعه به روش متفاوت و نهایتاً پیشنهاد سیاستهای گوناگون می پردازند. اینکه نگاه و تفکرات مسوولان توسعه اقتصادی کشور نشأت گرفته از چه نظریاتی باشد، بر میزان موفقیت آنان در ارتقای توان رقابت پذیری کشور نقش بسزایی دارد.

یکی از نظریات اساسی در باب توسعه اقتصادی نظریه کار آفرینی است. در واقع الگوهای مختلفی برای توسعه در دنیا وجود دارد؛ نگرشهای برونزا و درونزایی توسعه، توسعه مبتنی بر مزیت های رقابتی یا مبتنی بر الگوهای جمعیتی خاص ولی آخرین مدل توسعه، در واقع توسعه از طریق کار آفرینی است.

پایین بودن نرخ فعالیت عمومی، پایین بودن ضریب اشتغال، تسلط بخش دولتی در اشتغالزایی، پایین بودن بهره‌وری شاغلان و غیره از مهمترین چالشهای بازار کار ایران به شمار می روند. سرعت عرضه نیروی کار از چنان شتابی برخوردار است که در حال حاضر و حتی سالهای آتی اشتغال به عنوان یک موضوع سیاسی - اقتصادی مهم قابل طرح است. اما در برابر این مساله یعنی بحران بیکاری به عنوان بزرگترین چالش اقتصادی کشور چه تدبیری باید اندیشید و چه راهکارهایی را باید اتخاذ نمود. در پاسخ به این سوال کلی، نگرشها و دیدگاه های مختلفی وجود دارد. در واقع ایجاد اشتغال به عنوان یکی از اهداف توسعه اقتصادی همیشه مطرح بوده است. چرا که توسعه اقتصادی دامنه وسیعی از دغدغه ها را در بر می گیرد. اکثر اقتصاد دانان مقوله محوری در توسعه اقتصادی را رشد اقتصادی می دانند.

بسیاری از رهبران شرکتهای تجاری، با نوعی ساده اندیشی، توسعه اقتصادی را به اتخاذ سیاستهای دولتی مناسب و عاقلانه ای محدود می کنند که منجر به افزایش رقابت پذیری شرکتهای و صنایع کشور می شود. بعضی دیگر معتقدند که دولت باید نقش فعالتری در هدایت اقتصاد کشور بازی می کند و در واقع "توسعه اقتصادی" را چیزی معادل "سیاست صنعتی کشور" می دانند. از نگاه دوستداران محیط زیست، توسعه اقتصادی، باید توسعه پایداری

شود. بسیاری از مسوولین، کار آفرینی را مترادف با اشتغال می دانند در صورتی که این رابطه لزوما همیشه برقرار نیست.

۲- دولتی بودن اقتصاد: کار آفرینی در بخش خصوصی و در بسترهای آن می تواند رشد و نمو داشته باشد که این فضا در کشور فراهم نشده است.

۳- غلبه سوداگری و تجارت بر کار آفرینی: در کشورهایی که سود حاصل از فروش زمین کارخانه ها از سود آوری محصولات کارخانه بیشتر است، کار آفرینی خصلت عقلانی خود را از دست می دهد.

۴- قوانین و مقررات موجود:

الف- قانون تامین اجتماعی. به موجب قانون، کار فرمایانی که فهرست حقوق و دستمزد ماهانه کارکنان را تا پایان ماه بعد ارایه نکنند، باید ۲۰ درصد مبلغ حق بیمه را به عنوان جریمه پرداخت کنند. علاوه بر آن فروش واحدی از واحد های وابسته به بنگاه های اقتصادی بدون وجود گواهی موافقت سازمان تامین اجتماعی امکان پذیر نیست.

ب- بالا بودن نرخ حق بیمه: سهم کار فرما در پرداخت حق بیمه برابر با ۲۰ درصد مزد یا حقوق بیمه شده است. این موضوع برای یک شرکت کوچک صنعتی که جدیداً تاسیس شده است و نیاز به منابع مالی دارد رقم قابل ملاحظه ای است که باعث افزایش قیمت تمام شده و در نتیجه رقابتی نبودن محصول خواهد شد.

ب- قانون مالیاتها و عوارض: هر چند که قانون مالیاتهای مستقیم، واحدها و موسسات جدید التاسیس را بر حسب نوع و محل استقرار، مشمول معافیت های مالیاتی کرده است و این مطالبات باعث شده که کار آفرینان در ابتدای کار با مشکل خاصی از این لحاظ مواجه نباشند، لیکن در مراحل بعدی مشکلاتی را برای آنها پیش می آورد. مطالعات انجام شده حاکی از آن است که بیش از ۵۰ نوع عوارض و مالیات برای شرکت ها در نظر گرفته شده است که سهم مالیات و عوارض شرکتها متجاوز از ۵۰ تا ۵۵

حسابداران رسمی به کار آنها رسیدگی کنند رقمی در حدود ۵۰ هزار شرکت می باشد. که این تعداد با نگاه به شرکتهای داخل بورس خیلی کمتر خواهد شد.

می توان اقتصاد قوی را با دو پارامتر نشان داد: یکی وجود کار آفرینانی است که قدرت نو آوری داشته باشند و دیگری وجود کار آفرینانی که تمایل به ایجاد کسب و کار دارند و شرکت تاسیس می کنند. شومپتر اعتقاد دارد که کار آفرینی موتور توسعه است و کار آفرینان لکوموتیوران توسعه محسوب می گردند.

با این مقدمه به این سوال می پردازیم که موانع کار آفرینی در کشور ما چیست؟ و دولت در توسعه آموزش کار آفرینی چه نقشی می تواند ایفا نماید و همچنین نسبت کار آفرینی و اشتغال چگونه نسبتی است؟

الگوهای توسعه برای کشور هایی مثل ژاپن یا کره جنوبی از مسیر توسعه شرکتهای بزرگ بوده است. اما کشورهای دیگر چون سنگاپور، تایوان و اندونزی الگوی توسعه خود را از مسیر شرکتهای خرد و متوسط "SME" ها طی کردند. در قیاس کشورهای سوسیالیستی توسعه از طریق دولت و تمرکز دولتی برنامه ریزی شده بود.

موانع کار آفرینی در ایران

شناسایی موانع اساسی کار آفرینی در کشورمان نیازمند انجام پژوهشهای لازم است لیکن در یک بحث نظری عمده ترین این موانع را می توان به شرح زیر خلاصه نمود:

۱- عدم آشنایی و نگاه و نگرش درست مجموعه دولت نسبت به مفهوم کار آفرینی. در واقع باید برای مجموعه دولت و سیاستگذاران نظام، مفهوم کار آفرینی و اهمیت آن تشریح

تمرکز دولتی برنامه ریزی شده بود. در بنگاه های اقتصادی، از گذشته این بحث وجود داشته است که انسان از زمان غار نشینی همیشه بدنبال تغییر بوده است. اما این عامل تغییر چیست؟ مرکانالیستها می گفتند کشوری موفق است که منابع اولیه بیشتری از طلا و نقره داشته باشد و فعالیت های تجاری، عامل و موجد ارزش افزوده باشد. طبیعیون می گفتند کشوری موفق است که زمین بیشتری داشته باشد. توماس مان گفت: زمین یگانه سرچشمه نعمت است. این اقتصاد دانان فعالیت های کشاورزی را محور توسعه می دانستند. بعد ها عده ای از کلاسیکها گفتند کشوری که در آن تولید باشد موفق است. در این مرحله شومپتر که از او به عنوان پدر کار آفرینی یاد می شود؛ (اقتصاددان مکتب اطریش) عامل اساسی توسعه را نوآوری ذکر کرد. او معتقد بود که ایجاد شرکتهای جدید توسط کار آفرینان نوآفرین، موجب خروج شرکتهای قدیمی از صحنه بازار می شود. او این تخریب را تخریب خلاق نامگذاری کرد. به اعتقاد او این تخریب خلاق در چند حالت به وجود می آید: اینکه کسی محصول یا خدمت جدید ارایه دهد، در تولید فرآیند جدیدی ایجاد نماید و یا اینکه منبع جدید و یا تشکیلات جدیدی در تشکیلات قدیمی ایجاد کند.

شومپتر می گوید که در اقتصاد هر چه نوآوری ها زاد و ولد بیشتری داشته باشند و حرفه های تخریب گسترده تری را شاهد باشند اقتصاد پویا تر و کارآمد تر است. با این حساب، اساس کار آفرینی، نوآوری است. این مطلب در واقع جوهره ناب کار آفرینی است ولی ما در فضای ساده تری به ایجاد شرکتهای جدید کار آفرینی می گوئیم به این معنا برای شناخت اقتصاد توسعه یافته در یک کشور، می توان به میزان ایجاد شرکتهای مختلف توجه کرد.

طبق آمارها تا سال ۲۰۱۰ در امریکا هشت میلیون شرکت ایجاد می شود در کشور ما آخرین آمارها از تعداد شرکتهایی که می خواهند اظهار نامه مالیاتی بدهند تا جامعه

درصد درآمد های مستقیم را به خود اختصاص می دهد.

ج- قانون صادرات و واردات: تجارت خارجی در اقتصاد هر کشور از اهمیت ویژه ای برخوردار است و وجود مقررات تسهیل کننده این امر نقش زیادی در توسعه کشورها داشته و به عنوان یک عامل ایجاد انگیزه در افراد کار آفرین مورد استفاده قرار میگیرد. از جمله موضوعهایی که در قوانین مربوط به صادرات و واردات برای کار آفرینان مشکل آفرین است می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

الزام صادر کننده به سپردن پیمان ارزی در بانکها که باعث می شود صادر کننده نه تنها مجاز به وارد کردن کالای مورد علاقه خود نباشد بلکه ارز حاصل از صادرات را با قیمتی کمتر در اختیار بانکها قرار دهد. صادر کننده مجبور است برای صدور کالا به سازمانهای متعددی مراجعه و مجوز لازم را اخذ کند که مهمترین این سازمانها عبارتند از: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک، وزارت اقتصاد و دارایی و وزارت صنایع. طولانی بودن مراحل کار و نیز وجود ناهماهنگی میان سازمانهای دخیل در امر صادرات مشکلاتی را برای کار آفرینان فراهم می آورد. ناپایداری و تغییرات مداوم در مقررات صادرات و واردات باعث میشود که صادر کننده نتواند تعهدات خود را در مقابل دریافت کننده کالا به موقع اجرا کند و لذا مشتریان خود را از دست می دهد. نوسانات نرخ ارز که به واسطه نوسان در قیمت نفت به وجود می آید، تخصیص ارز را برای وارد کنندگان با ابهام مواجه می سازد و لذا کار آفرینانی که برای انجام فعالیتهای خود نیاز به واردات کالا یا ماشین آلات دارند، با مشکل مواجه می شوند.

در مورد واردات نیز شرکتیهای متعددی دخیل هستند. تشریفات اداری ارز قبل از تخصیص ارز دروزارت صنایع، ثبت سفارش در وزارت بازرگانی، گشایش اعتبار در بانک مرکزی، ترخیص کالا از گمرک از جمله این موارد است.

وجود استانداردهای ثابت برای کالاهای صادراتی باعث می شود که کار آفرینان نتوانند خود را با نیازهای خاص و متغیر مشتریان خود در کشور های دیگر تطبیق دهند.

د- قوانین پولی و بانکی: قوانین و مقررات پولی و بانکی می تواند در هر کشوری در جهت فعالیتهای کار آفرینانه چه در سطح فردی و چه در سطح سازمانی تنظیم شود. اما در ایران استفاده از تسهیلات بانکی به واسطه قوانین و مقررات موجود در این زمینه با دشواری مواجه است که برخی از آنها عبارتند از: پیچیده بودن مفاهیم مربوط به انواع مختلف معاملات و قراردادهای، لزوم مشارکت بانک در معاملات به عنوان مشارکت مدنی و یا حقوقی و یا سرمایه گذاری، لزوم بررسی و مطالعه وضعیت اقتصادی گیرنده تسهیلات از سوی بانک علیرغم دریافت تضمین های معتبر برای ضمانت باز پرداخت ها.

تعیین مدت موقت برای دریافت برخی از تسهیلات عقود که اکثرا از یک سال تجاوز نمی کند و براساس ضرورت، چنانچه استفاده از تسهیلات ادمه یابد، باید قرارداد دیگری منعقد گردد. منوط شدن برخی از قراردادهای به شروطی که حصول آن در آینده مجهول است و هیچ یک از دو طرف قرارداد نمی تواند بوجود چنین شرطی اطمینان داشته باشد مانند سهل فروش بودن کالا. موارد یاد شده، سایر موارد مشابه از یک سو سبب می شود که تشریفات مربوط به دریافت تسهیلات بانکی طولانی شده در برخی مواقع اصولا تحقق نیابد و از سوی دیگر بواسطه انتقال تمام ریسک به دریافت کننده تسهیلات، در مواردی دریافت کننده از کسب چنین تسهیلاتی منصرف می شود.

۵- سرمایه گذاری: یکی از عوامل بسیار مهم تولید، سرمایه است. لذا فراهم آوردن آن برای کارآفرینان گامی اساسی در جهت توسعه کارآفرینی است.

در کشور ما علیرغم وجود نقدینگی فراوان در بانکها و نزد افراد، معمولاً صاحبان سرمایه یاد شده علاقه کمی به سرمایه گذاری نشان

شومپتر می گوید که در اقتصاد هر چه نوآوری ها زاد و ولد بیشتری داشته باشند و حرفه های تخریب گسترده تری را شاهد باشند اقتصاد پویا تر و کار آمدتر است. با این حساب، اساس کار آفرینی، نو آوری است.

می دهند. علاوه بر آن نرخ بهره، چگونگی عقود اسلامی و مشکلاتی که از این طریق بر سر راه صاحبان سرمایه قرار دارد نیز ممانعی در این راه به شمار می آید.

در حالت کلی مسایل و مشکلات موجود در راه سرمایه گذاری خارجی یا داخلی را می توان به شرح ذیل طبقه بندی کرد:

- عدم امنیت اقتصادی
- مشکلات ناشی از نظام مالیاتی
- وجود قوانین و مقررات ناظر بر دخالت در امور تولید و فروش
- بی ثباتی و عدم شفافیت مقررات قانونی
- دخالت دولت در کلیه شئون اقتصادی کشور و بوروکراسی شدید
- عوامل اقتصادی اثر گذار بر میزان تولید
- روابط خارجی بین کشورها و ایران
- مسایل فرهنگی ناظر بر مسایل اقتصادی و روابط اقتصادی و سرمایه گذاری

بر اساس پژوهشهایی که با هدف بررسی تنگناهای توسعه کار آفرینی در ایران انجام شده، هم در سطح کلان و هم در سطح واحدهای کسب و کار، بستر مناسب برای توسعه کار آفرینی وجود ندارد و لازم است تا اقدامات جدی در هر دو زمینه صورت گیرد.

در سطح کلان، تدوین سیاستهای مناسب توسعه کار آفرینی در چارچوب استراتژی توسعه صنعتی و تکنولوژیک کشور در محورهای حمایتیهای مالی و اطلاعاتی از کار آفرینی، شبکه سازی، آموزش و فرهنگ سازی، اصلاحات و رفع موانع حقوقی و قانونی،

فرهنگ واقعی کسب و کار در یک فرآیند طولانی مدت صورت می‌گیرد و از برنامه‌های فرهنگی ناپیستی نتایج آنی انتظار داشت به همین خاطر و نیز به دلیل اینکه برگشت سرمایه‌گذاری در برنامه‌های فرهنگی اصولاً بر حسب آمار و ارقام مالی - پولی اندازه‌گیری نمی‌شود، شاخص‌های قطعی برای ارزیابی برنامه‌های فرهنگی تدوین نشده‌اند.

۲- اصلاحات ساختاری و نهاد سازی:

منظور از اصلاحات ساختاری عمدتاً ناظر بر اصلاح در قوانین، مقررات و چارچوب‌های حقوقی حاکم بر ابعاد مختلف، تاسیس و راهبری کسب و کار است. مهمترین این قوانین عبارتند از: مقررات ثبت و تاسیس شرکتها و تعیین روابط حقوقی آنها و روابط موسسان، قانون مالیاتها و قوانین کار و قوانین رقابت.

هدف از اصلاحات ساختاری در این کشورها اطمینان از انطباق چارچوب قانونی - حقوقی با نیازها و ضرورت‌های توسعه کار آفرینی در مقاطع مختلف زمانی است و عمدتاً با هدف بهبود فضای قانونی - حقوقی به نفع کار و کسب‌های جدید، نوآور و در حال رشد صورت می‌گیرد در این مولفه از توسعه کار آفرینی، اگر چه بار اصلی برنامه‌ها و فعالیت‌های اجرایی بر دوش نظام دولتی قرار دارد اما خاستگاه اصلاحات، تعاملات و مذاکرات منظمی است که بین دولت‌ها و تشکیلات و انجمن‌های کار آفرینان صورت می‌گیرد. بنابراین با افزایش میزان مشارکت اجتماعی در استراتژی‌های توسعه کار آفرینی، داده‌های عینی‌تر و بیشتری برای انجام اصلاحات لازم در قوانین و مقررات فراهم می‌گردد. منظور از نهاد سازی یعنی ایجاد نهاد‌های مناسب برای پیگیری سیاستهاست.

۳- ایجاد موسسات آموزشی دولتی -

خصوصی به طور کلی از آنجا که در کشورهای در حال توسعه که بخش کشاورزی قادر به تامین اشتغال بیشتر برای جمعیت زیادی نیست و از سوی دیگر فراگیری کارهای سودآور هم

نقش دولت در توسعه آموزش کار آفرینی

طی چند سال گذشته، دولت‌ها به طور جدی به تشویق کار آفرینی پرداخته‌اند، زیرا کار آفرینی موجب بهر مندی مردم و کشور می‌باشد. قبل از آنکه مردم بتوانند کاری را شروع کنند باید دارای سرمایه، تکنولوژی، تسهیلات لازم برای تولید کالا و نیروی کار مناسب باشند هم چنین باید دارای روحیه مناسب و شرایط روانی متعادل برای موفقیت در کار آفرینی باشند.

با آگاهی از نیازهای کار آفرینان و مشاغلی که نیاز به حمایت دارند به نظر می‌رسد که دولت در بهترین موقعیت برای تعیین سیاست و طراحی برنامه‌ها با هدف تشویق کار آفرینی باشد. دولت از طریق اعمال خطی‌مشی در وزارتخانه‌ها و موسسات می‌تواند موجب شکوفایی کار آفرینی شود. بطور کلی می‌توان نقش سیاستگذاری و اجرایی دولت‌ها در توسعه آموزش کار آفرینی را با توجه به تجربه کشورهای مختلف در موارد زیر بیان کرد:

۱- فرهنگ سازی و ترویج روحیه کار آفرینی
ایجاد و تقویت ارزشها، نگرشها و رفتارهای کار آفرینانه، که بطور کلی تحت عنوان فرهنگ سازی کسب و کار نامیده میشود از مولفه‌های اصلی استراتژی دولت‌ها در توسعه کار آفرینی است. این هدف عمدتاً در قالب سیاستها و برنامه‌های تشویقی ترویجی، آموزشی و در کلیه سطوح و لایه‌های اجتماعی پیگیری می‌شود. فرهنگ سازی مورد نظر در بستری از همکاری دولت و بخش خصوصی صورت می‌گیرد. بخش اصلی فرهنگ سازی بر دوش نظام آموزشی و بخش دیگری از آن بر دوش رسانه‌های جمعی است.

نکته‌ای که در مورد فرهنگ سازی مورد تاکید سیاستگذاران توسعه کار آفرینی در کشورهای توسعه یافته قرار دارد، طبیعت طولانی مدت نتیجه‌گیری از این برنامه‌هاست.

برنامه‌ریزی در جهت توسعه تجهیزات و ماشین‌آلات موجود در شرکتها، ایجاد مراکز اطلاعات فنی، مالی، علمی، مدیریتی و قانونی برای انجام فعالیتهای کارآفرینانه، کمک به ایجاد ارتباط منسجم و مطلوب بین شرکتهای بزرگ، متوسط و کوچک جهت تامین تدارک قطعات مورد نیاز و... ایجاد حلقه‌های همکاری بین واحدهای صنعتی و خدماتی با تحقیقاتی و موسسات آموزشی و... از جمله اقداماتی است که می‌تواند توسط سازمانهای سیاست‌گذار صورت گیرد.

در سطح واحدهای کسب و کار نیز اقداماتی صورت می‌گیرد. شاید اولین قدم آگاه کردن مدیران رده بالای شرکتها نسبت به موضوع کار آفرینی و اهمیت آن در فضای رقابتی کنونی جهانی است. علاوه بر آن اقداماتی از قبیل تعیین ماموریت به صورت مدون و با یک چشم انداز یا دور نما از آینده مطلوب، تعیین اهداف و استراتژیهای سازمانی به صورت مدون، ایجاد تغییر در ساختار سازمانی بگونه‌ای که فرآیند تصمیم‌گیری در سازمانها تسهیل شده و امکان مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها فراهم شود پیش‌بینی و ایجاد واحد تحقیق و توسعه، تشکیل تیم‌های نوآوری و گروه‌های کاری برای پیگیری ایده‌های جدید در سازمان، طراحی و بکارگیری سیستم‌های پاداش متناسب با ایجاد سیستم‌های اطلاعاتی متنوع در زمینه‌هایی از قبیل پیش‌بینی روند تکنولوژی، تغییرات بازار و فعالیتهای تحقیق و توسعه‌ای، آموزش‌های فنون و تکنیک‌های خلاقیت به کارکنان و ... از جمله اقداماتی است

می‌توان اقتصاد قوی را با دو پارامتر نشان داد: یکی وجود کار آفرینانی است که قدرت نوآوری داشته باشند و دیگری وجود کار آفرینانی که تمایل به ایجاد کسب و کار دارند و شرکت تاسیس می‌کنند.

که می‌تواند زمینه مناسب برای توسعه معتبر کارآفرینی را در سازمانها فراهم سازد.

بر اساس پژوهشهایی که با هدف بررسی تنگناهای توسعه کار آفرینی در ایران انجام شده، هم در سطح کلان و هم در سطح واحدهای کسب و کار، بستر مناسب برای توسعه کار آفرینی وجود ندارد و لازم است تا اقدامات جدی در هر دو زمینه صورت گیرد.

نقش آموزش کار آفرینی در ایجاد اشتغال

آشکارترین نقش آموزش کار آفرینی و تربیت کار آفرینان در توسعه اشتغال به اشکال زیر می تواند باشد:

- کار آفرینان در واقع ارزش افزوده منابع انسانی به شمار می آیند. این افراد ضمن اینکه خود اشتغال می باشند باعث ایجاد اشتغال برای دیگران و جامعه نیز می شوند.

- بخشی از وظایف دولت را در ایجاد اشتغال بعهده می گیرند.

- رقابت را به میان تولید کنندگان آورده و تحرک و پویایی اقتصاد را موجب می شوند.

- باعث تغییر فرهنگ کار و شیوه نگرش افراد جامعه به اشتغال میشوند.

- تقویت بخش خصوصی را سبب می شوند.

- باعث ترویج فرهنگ تولید، خود اتکایی و از بین بردن فرهنگ مصرف گرایی می شوند.

- بهره وری در کشور را افزایش می دهند.

- سرمایه های انسانی به عنوان زیر بنای رشد و توسعه اقتصادی کشور را تقویت می نمایند.

- و آثار و نتایج دیگر

در باره سهم آموزش کار آفرینی در ایجاد اشتغال ابتدا باید ارتباط بین این دو را شناخت.

رابطه کار آفرینی و ایجاد اشتغال ضمن تاثیرات اقتصادی- اجتماعی یک رابطه دو سویه است.

یکی از جهت کمیت و دیگری از جهت کیفیت، در مورد اول، یک کار آفرین می تواند حداقل

برای چندین نفر شغل دایم و موثر ایجاد نماید

کشورها، مراکز آموزشی و دانشگاهها، نقش ویژه ای را ایفا می کنند که این مراکز آموزشی و دانشگاهها عموماً دولتی هستند.

۶- آموزش های از راه دور رسانه ای

یکی از روشهای آموزش کار آفرینی، آموزش از راه دور است که امروزه با توجه به پیشرفت فناوری اطلاعات (ویدئو، اینترنت، شبکه های سازمانی و ...) انجام این نوع آموزش از پیشرفت زیادی برخوردار شده است. از آنجا که آموزش از راه دور نیازمند امکانات، تجهیزات و منابع مالی نسبتاً زیادی است، در کشورهای دنیا عمدتاً این نوع آموزش توسط دولت یا با حمایتهای دولتی صورت می گیرد.

۷- مشاوره های مالی- فنی و مدیریتی

دولتها روز به روز علاقه مندتر می شوند تا از راه حلهای مختلفی به بخش کسب و کارهای کوچک کمک کنند و از آنجا که کسب و کارهای جدید نیازمند مشاوره های مالی- فنی و مدیریتی هستند، دولتها می توانند با ایجاد مراکز مشاوره ای، خدمات مشاوره ای لازم را ارائه دهند.

۸- نقش اطلاع رسانی دولت.

بطور خلاصه باید گفت که اطلاعات برای بقای کسب و کار و در عین حال برای رشد و توسعه آن اهمیت حیاتی دارد.

آمار به دست آمده از ایلات متحده تاکید می کند که فقدان اطلاعات می تواند به هزینه

کردن بیش از حد یا سرمایه گذاری بیش از حد داراییها منجر گردد. کار آفرین باید اطلاعات

داشته باشد تا براساس آن استراتژیهای آینده خود را بنا کند. هر چه کسب و کار پیچیده تر

باشد، سیستم اطلاعاتی اهمیت بیشتری می یابد.

با توجه به اهمیت فوق العاده اطلاعات در ایجاد و اداره کسب و کار های کوچک، در

بسیاری از کشورهای دنیا، دولت و سازمانهای وابسته به دولت چنین رسالتی را بر عهده دارند.

فقط برای عده معدودی امکان پذیر است، به نظر می رسد که آموزش کار آفرینی راه حل مطلوبی برای مشکلات اشتغال و بهروری در جامعه باشد. در اکثر کشورهای آموزش کار آفرینی از طریق نهاد هایی انجام می شود که بعضاً تحت نظارت دولت هستند.

۴- پرورشگاههای کسب و کار کوچک

پرورشگاههای کسب و کارهای کوچک، معمولاً فضایی با بخشهای کوچکتر است که

این بخش های کوچکتر فضای لازم برای پرورش کسب و کار جدید را فراهم می کنند.

هدف از تاسیس پرورشگاههای کسب و کار، افزایش نرخ تاسیس کسب و کارهای جدید و کاهش نرخ مرگ و میر کسب کارها و تسهیل

فرآیند رشد این کسب و کارهاست. ایجاد پرورشگاه یا بایستی توسط دولت صورت گیرد و

یا با حمایتهای مالی و غیر مالی دولت و توسط بخش خصوصی با مشارکت دولت ایجاد گردد.

روال کاری پرورشگاه به این صورت است که براساس معیارهایی نظیر توان اشتغالزایی، توان

رشد سریع، میزان استفاده از تکنولوژیهای نوین، وجود یا عدم وجود یک طرح توجیهی، ساختار

مناسب، نو آورانه بودن طرح و نیاز به شروع آن، پرورشگاه اقدام به پذیرش کار آفرینان می کند.

پرورشگاهها، علاوه بر فضای فیزیکی که برای شروع فعالیت کار آفرینی تامین می کنند در نقش

مشاوره ای و ارتباط دهنده کار آفرینان با شبکه روابط اجتماعی- اقتصادی بین کسب و کارها عمل

می کنند.

۵- آموزش کار آفرینی

دولت از طریق وزارت آموزش و پرورش و سیستم آموزشی و موسسات وابسته به آن می تواند

مفهم کار آفرینی را از نظر اقتصادی و اجتماعی معرفی کند، یا اینکه مبحث توسعه کار آفرینی

می تواند به عنوان یکی از دروس به دانش آموزانی که تمایل به درک کار آفرینی دارند، آموخته شود تا

بتوانند قابلیتهای خود را ارزیابی کنند. در راستای بهبود نیروی انسانی کار آفرین مورد نیاز صنایع

۷- احمد پور، محمود و همکاران. پروژه بررسی تجارب موفق، سیاستها و برنامه ها و اقدامات ده کشور جهان در زمینه توسعه و ترویج کار آفرینی. سال ۱۳۷۸

۸- سالازار ملیتو. مقدمه ای بر کار آفرینی. سیامک نطق (مترجم). سازمان ملی بهره وری ایران. سال ۱۳۷۶

۹- جدی، سوسن؛ زنجانی، محمد؛ موانع توسعه کار آفرینی سازمانی در ایران مجله تدبیر شماره ۱۲۰

۱۰- شیخان، ناهید؛ رضازاده حجت اله: بررسی تجارب کشورها در زمینه توسعه و ترویج کار آفرینی. انتشارات دانشگاه صنعتی امیرکبیر، سال ۱۳۸۲

۱۱- احمد پور داریانی، محمود. موانع کار آفرینی. روزنامه همشهری، ۲۸ مهر ۱۳۸۲

۱۲- وزارت بازرگانی آمریکا. معرفی ۱۰ نظریه در باب توسعه اقتصادی. میرزا امینی، محمد رضا (مترجم)

۱۳- سازمان همیاری اشتغال فارغ التحصیلان؛ دوره های آموزشی کار آفرینی و خود اشتغالی. معاونت پژوهشی و آموزش ی سازمان

۱۴- جهاد دانشگاهی. سازمان همیاری اشتغال فارغ التحصیلان. سیاستگذاری ملی برای توسعه کار آفرینی تکنولوژیک (ملاحظات و رویکردها) - اداره مطالعات و برنامه ریزی، مرداد ۱۳۸۲

۱۵- جهاد دانشگاهی. سازمان همیاری اشتغال فارغ التحصیلان - نقش آموزش کار آفرینی در ایجاد اشتغال. معاونت پژوهشی (فاقد ذکر سال انتشار).

۱۱- تربیت مدیران کار آفرین در سازمانها و مراکز تولیدی

به عنوان جمع بندی این بحث یاد آور می شویم که اشتغال و کار آفرینی مترادف نیستند اما یکی از نتایج مسلم کار آفرینی، اشتغال است و یکی از ابزارهای توسعه اشتغال، به ویژه وقتی که اساس کار بر استفاده از منابع و فرصتها باشد، کار آفرینی است. واژه کار آفرینی ممکن است در بین مردم تداعی کننده معنی و مفهوم شغل آفرینی یا ایجاد یک فرصت شغلی باشد اما باید گفت که کار آفرینی مفهومی فراتر و پیچیده تر از اینها دارد. کار آفرینی به مفهوم امروزی و رایج آن در کشور ما به ویژه در عرصه عمومی جامعه، اصطلاحی ناشناخته است و چه بسا این واژه در رسانه ها، مطبوعات و گفتار مسوولین و مردم متناسب با مفهوم واقعی کار آفرینی به کار گرفته نشود و به علت قرابت آن با ایجاد اشتغال و یا شغل آفرینی، مفهوم واقعی آن تا این سطح تقلیل یابد. ایجاد اشتغال در واقع خروجی مجموعه کار آفرینی است. اگر نگاه سیستمی داشته باشیم چنانچه ورودی یک سیستم کار آفرینی باشد، خروجی این سیستم ایجاد اشتغال است.

منابع و ماخذ:

۱- صمدآقایی، جلیل. ۱۳۷۸ سازمانهای کار آفرین. مرکز آموزش مدیریت دولتی.

۲- قانون جلب سرمایه های خارجی مصوب آبان ۱۳۳۴. مرکز جلب و حمایت سرمایه های خارجی - وزارت اقتصاد و دارایی

۳- صیامی نمینی، سیما. سرمایه گذاری در بخش صنعت و نقش آن در رشد اقتصادی. تازه های اقتصاد سال ۱۳۷۴

۴- مجموعه مصوبات دولت در زمینه مسایل پولی و مالی، جلد دوم موسسه تحقیقات پولی و مالی بانک مرکزی سال ۱۳۷۰

۵- همدانی، علی اس. بررسی مواردی از قانون کار. انجمن مدیران صنایع ۱۳۷۴

۶- مشبکی، اصغر؛ فتحی، سعید. خودکار آفرینی، ابراز مواجهه با بحران اشتغال در کشور. فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی. شماره ۲۴، پاییز ۱۳۸۱

که در صورت توسعه، مشاغل تبعی را نیز به همراه خواهد داشت. در مورد دوم، کیفیت اشتغال مطرح می شود. بطوریکه فعالیت کار آفرینان عمدتاً در بخش های مولد است و بخش های مولد معمولاً پویا بوده و دایما خود را تقویت می کنند. در نتیجه امکان آسیب پذیری این مشاغل نسبت به مشاغل دیگر کمتر است. همچنین شاغلان در چنین گروههایی از سطحی از تخصص، مهارت و دانش روز برخوردارند که مسلماً در کار خود منشا اثر واقع می شوند. در کشور ما به علت نو پا بودن چنین حرکتی، راه حل های زیر می تواند در کوتاه مدت و دراز مدت تاثیرات مطلوبی در توسعه اشتغال داشته باشد.

۱- ایجاد نهاد و تشکیلات متمرکز در زمینه سیاستگذاری، سازماندهی، نظارت و اجرای برنامه های آموزشی کار آفرینی.

۲- توسعه آموزش های کار آفرینی و الحاق این آموزش ها به برنامه سیستم آموزشی کشور.

۳- تدوین استراتژیک توسط دولت در برنامه های کلان توسعه در باب آموزش کار آفرینی

۴- تربیت مربیان و مدرسین کار آفرینی

۵- اعزام افراد و کارشناسان برای گذراندن دوره های کار آفرینی و کسب تخصص های کار بردی در کشورهای صاحب تجربه و انتقال دانش در الگوهای کار آفرینی به ایران

۶- تبلیغ و ترویج کار آفرینی در رسانه های عمومی به خصوص رادیو، تلویزیون و آرایه فیلمها و کلیپهای آموزشی در این زمینه

۷- ایجاد ارتباط با سازمانهای بین المللی فعال در زمینه کار آفرینی و ایجاد زمینه های مشترک همکاری

۸- باز نگری در سیاستهای اشتغال و اختصاص بودجه برای آموزش کار آفرینی

۹- حمایت دولت از کار آفرینان و موسسات و مراکزی که در زمینه کار آفرینی فعال هستند

۱۰- گسترش کار آفرینی سازمانی در مراکز تولیدی و صنعتی در جهت ارتقای بهره وری